

Schaken op muziek

Manuel Nepveu

Er zijn veel dingen die je kunt doen op of met muziek. In de film Bolero (1984) spelen Bo Derek en nog iemand het oudste spel ter wereld terwijl de tonen van de bolero van de Franse componist Maurice Ravel het vuurtje nog eens lekker oppoken. Uit de tijd van de Braziliaanse dictatuur (1964-85) herinner ik me een luguber krantenbericht. Als op zondag de tonen van Bach door de gangen van een bepaalde Braziliaanse gevangenis weerklonken was dit voor de 'inmates' een loepzuivere aanwijzing dat er martelsessies werden opgestart. Kortom, onder begeleiding van muziek kun je van alles doen wat onze lieve Heer al of niet verboden heeft.

Schaken op muziek dan? Laat ik putten uit mijn ervaring.

In de tijd dat ik bij BSG zat speelde ik zeer regelmatig met clublid en leeftijdgenoot Jan Metsers. De Stones huilden erop los (Get off of my cloud, Under my thumb, Honky Tonk Women) terwijl Jan en ik elkaar met Sicilianen, Fransozen en talloze Grünfeldjes bestookten. Bij hem thuis en nee, geen vijfminutenspul, maar het serieuzere werk. Ik maak mezelf graag wijs dat ik er veel van geleerd heb, maar weet in elk geval zeker dat het opwindende gevechten waren. (A propos, waar zit Jan? Weet iemand dat?).

Schaken en klassieke muziek? Mwah, in het algemeen geen doorslaand succes. Ofwel je luistert naar de kathedralen van klank gecomponeerd door de muziekgrootmeesters van het verleden ofwel je schaakt. Allebei is in mijn ervaring geen gelukkige combinatie. Hinken op twee gedachten. Zoiets.

En meteen moet ik een uitzondering maken! Op Schaaksite konden we onlangs lezen dat Filip Goldstern op 65jarige leeftijd in Zwitserland is overleden. Het bericht gaf aanleiding tot mooie persoonlijke terugblikken op de site. Ook ik kende Filip en wel van de middelbare school. Ook nadat ik eindexamen had gedaan (en hij nog lang niet) bleven we elkaar nu en dan opzoeken en werd er geschaakt. Het toeval wilde dat Filips moeder concertpianiste was, in muziekringingen beter bekend als Fania Chapiro. In haar studeerkamer stonden maar liefst drie vleugels. Eentje werd gebruikt voor muziek uit de Vroeg-romantiek en als mevrouw Goldstern – ik kende haar indertijd uitsluitend onder die naam - ergens optrad ging die vleugel mee; de verhuisbranche deed in dienst van de muziek uitstekende zaken. Zij had als muziekpedagoge leerlingen van het Hilversums Muzieklyceum. Het kwam dan ook voor dat Filip en ik ergens boven zaten te schaken en professioneel geproduceerde klanken van een van de Romantische componisten vanuit de studeerkamer opstegen. Best prettig schaken. Deze muziek leidde niet af, was eerder een klaterende omlijsting.

Een heel modern soort muziek, althans in een extreem liberale interpretatie van dat woord, mocht mijn hele schaakclub ervaren toen we te maken kregen met gewichtsheffers die de ruimte boven onze lokaliteit gebruikten. Er viel geen peil op te trekken wanneer zo'n evenbeeld van Suske en Wiske's Jerommeke weer eens honderd kilo'tjes 'vloerde'. Schrik aanjagende muziek dus. Dit feest vond ook een keer plaats tijdens een externe wedstrijd en het moet worden gezegd dat onze tegenstanders zich uiterst sportief opstelden ("we hebben er allemaal last van"), maar het had anders vervelende consequenties kunnen hebben... Met enige moeite kon worden bereikt dat de mannetjesputters op een ander

tijdstip muziek gingen maken en de schaakclub hoefde gelukkig niet naar een ander onderkomen uit te kijken.

Een muzikale omlijsting van een meer koddige soort maakte ik mee tijdens een zaterdagse externe wedstrijd in een Groningse locatie met de wat aparte naam 'Trefkoel', eind jaren zeventig. Ergens vanuit het gebouw, waar ook kerkdiensten werden gehouden, was iemand bezig zijn of haar orgelpartij (voor de aanstaande zondag?) in te studeren. Dat ging niet helemaal van een leien dakje. Een muzikale uitglijder zorgde op zeker ogenblik voor een collectieve uitbarsting van hilariteit onder ons schakers. Ik vond het een uitgelezen moment om mijn tegenstander en mezelf baldadig op een VVDsigaar te trakteren - de zestigplusser denke daarbij aan senator Harm van Riel, de zestigminner zoeken plaatjes bij die naam op internet. Inderdaad, paffend schaken mocht in die dagen nog. Ik won de partij – een Spaanse ruil. Typisch zo'n pot die je snel vergeet, maar dat openingsdetail is me vreemd genoeg weer wel bijgebleven. Zou ik dit nog hebben geweten zonder die orgelklanken? Muziek als kapstok?